

характеристик, яка б базувалась на сукупності найбільш важливих традиційних і додаткових показників.

Таким чином, розмір і структура фінансових ресурсів багато в чому залежать від обсягу виробництва і його ефективності. Постійне зростання виробництва й підвищення його ефективності є основою збільшення фінансових ресурсів як на загальнодержавному рівні, так і на рівні підприємств.

УДК 657

Ольга Павликівська, к.е.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Анотація. Досліджені основоположні концепції бухгалтерського обліку та їх вплив на сучасний обліковий механізм. Розглянуті положення теорії та практики статичного й динамічного напрямів обліку.

Ключові слова: бухгалтерський облік, концепції теорії, статична та динамічна теорія.

Olga Pavlikivska

PROBLEMS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT THEORY OF ACCOUNTING ARE IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

Abstract. Fundamental conceptions of record-keeping and their influence are investigational on a modern registration mechanism. Considered positions of theory and practices of static and dynamic directions of account.

Keywords: record-keeping, conceptions of theory, static and dynamic theory.

Глобалізація бухгалтерського обліку в світову систему, яка базується на побудові єдиного інформаційного простору, вимагає використання загальноновизнаних принципів формування фінансової звітності, тому розвиток вітчизняної системи обліку має спрямовуватись на інтеграцію в цю систему, що потребує діалектико-методологічного переосмислення основних облікових концепцій.

Основним моментом в цій площині є ідея про ідентифікацію бухгалтерського обліку як науки, і як практики.

Дослідження та вирішення актуальних питань, пов'язаних з теоретичним обґрунтуванням методологічного забезпечення обліку, здійснювали та здійснюють такі вчені: А.С. Бакаєв, П.С. Безруких, З.В. Гуцайлюк, В.Б. Івашкевич, М.І. Кутер, М.Р. Метьюс, Б. Нідлз, В.Ф. Палій, В.В. Панков, М.С. Пушкар, Дж. Ріс, Ж. Рішар, Я.В. Соколов, В.В. Сопко, Е.С. Хендріксен та інші.

Разом з цим, проблеми дослідження основоположних концепцій бухгалтерського обліку, їх вплив на сучасний обліковий механізм викликають інтерес у значної частини фахівців з бухгалтерського обліку. Зокрема, сюди без сумніву можна віднести положення теорії і практики статичного й динамічного напрямів обліку, які є до кінця не вивченими. Це й пояснює необхідність проведення подальших досліджень з даної проблематики та її актуальність.

Основним натхненником статичної теорії обліку був французький вчений Ж. Саварі, проте дослідженню безпосередньо термінів «статичний та динамічний облік»

ми зобов'язані Е. Шмаленбаху, який з метою протиставлення свого вчення (динамічної теорії) традиційним поглядам вивів ці поняття.

В чому ж полягає зміст та відмінності цих теорій? На наше переконання, відмінності слід шукати, визначаючи мету при складанні бухгалтерського балансу.

Мета статичної теорії – це відображення платоспроможності підприємства, його можливості погасити свої борги. При цьому, основні користувачі звітності – кредитори підприємства. Відповідно, мета динамічної балансової теорії – відображення в звітності ефективності діяльності фірми, тобто обчислення фінансових результатів цієї діяльності. Тут основними користувачами бухгалтерської інформації є власники підприємства.

У основі статичного бухгалтерського обліку лежать моментальні (на конкретний момент часу) показники дискретної інвентаризації майна та зобов'язань. Вартісна оцінка майна ґрунтується на суб'єктивній ціні можливого продажу при фіктивній ліквідації, орієнтованій на бухгалтерський консерватизм (обережність в оцінці): бухгалтер змушений швидше занизити вартість активів, а ніж її завищити.

За використання динамічної теорії бухгалтер може бачити в будь-який момент часу, як грошовий капітал (G) перетворюється в засоби праці та предмети праці (T), потім під дією процесу виробництва (B) – в товар (T^1), тобто в готову продукцію, і в кінці (після реалізації) в гроші чи дебіторську заборгованість (G^1). Отже, життєвий цикл продукції розподіляється за трьома етапами: 1 – придбання засобів виробництва; 2 – витрати на виготовлення продукції; 3 – реалізація готової продукції.

Перехід від практики статичного бухгалтерського обліку до реальної практики динамічного обліку, вимагав в першу чергу, подвійного відображення в балансі капіталу власника: з одного боку, у вигляді інвестованої купівельної здатності (первинного джерела господарської діяльності), з іншої – конкретних майнових об'єктів, як правило, грошових.

Таким чином, не вимагають додаткового розкриття інтереси та мета концепцій. Якщо статика відображає інтереси кредиторів, то динаміка – інтереси власників. За справедливим твердженням Ж.П. Саварі, інтереси визначають мету. Для статичної концепції метою ведення бухгалтерського обліку є запобігання банкрутству, тобто визначення достатності майна для покриття боргових зобов'язань. Прибічники динамічного підходу бачать мету обліку у визначенні ефективності вкладень капіталу або у виявленні фінансового результату.

В свою чергу, мета обліку формує принципи його ведення. У статичному обліку основним принципом вважається принцип обережності або бухгалтерського консерватизму. В сучасному нормативному регулюванні бухгалтерського обліку даний принцип називається принципом обачності.

У динамічному обліку основним принципом є принцип нарахувань (відповідності доходів і витрат в одному звітному періоді), Він передбачає, що витрати мають бути відображені в тому звітному періоді, в якому виникли доходи, що стали можливими завдяки цим витратам. Інколи досить складно визначити відповідність між цими категоріями. Процес співвідношення доходів і витрат відбувається за допомогою методу нарахувань. В цілому діє правило: якщо витрати забезпечать майбутні вигоди, їх визнають активами, якщо витрати забезпечили поточні доходи, їх списують на витрати і якщо витрати не призводять до вигод, їх відносять на збитки.

Методологія обліку, побудована на динамічній теорії, формує найбільш об'єктивну оцінку фінансового результату діяльності підприємства, проте суперечить оцінці платоспроможності підприємства, оскільки ціна придбання (собівартість) майна може абсолютно не відповідати можливій ціні їх продажу (як забезпечення боргів підприємства).

Отже, статична та динамічна концепції, відповідають певній меті формування бухгалтерської звітності. При цьому методика бухгалтерського обліку за тією або іншою концепцією, вирішують абсолютно різні завдання, які є взаємно протилежними. Оскільки, вирішення одного завдання виключає вирішення іншого. Такий стан справ характерний для сучасної теорії бухгалтерського обліку, тому потребує подальших наукових та прикладних досліджень.

УДК 621.326

Тетяна Палига, магістр

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ЯК ФАКТОР ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ

Анотація. Розглянуто теоретичне обґрунтування системи управління витратами на підприємстві та розробка заходів з підвищення її ефективності.

Ключові слова: витрати, управління витратами, система управління витратами, елементи системи управління витратами.

Tetyana Paluha

CONTROL SYSTEM BY CHARGES AS FACTOR OF DECLINE OF PRIME PRICE

Abstract. It is considered theoretical ground of control system by charges on an enterprise and development of measures on the increase of its efficiencies.

Keywords: charges, managements charges, control system by charges, elements of control system by charges.

В умовах ринкової економіки, коли активізувались питання виживання підприємств у конкурентній боротьбі та забезпечення їх платоспроможності, підвищується роль управління діяльністю підприємств в прийнятті оптимальних рішень, в основі яких зосереджена техніко-економічна інформація щодо випуску продукції, витрат на її виробництво і рівня цін по її реалізації. Тобто однією з найважливіших і найскладніших проблем для підприємницьких структур є потреба вибору найкращого варіанту управління витратами в системі стратегічного розвитку підприємства.

Саме вибір найкращого варіанту управління витратами є важливою умовою успішної діяльності підприємств, що дає змогу досягти оптимального рівня витрат виробництва, внаслідок чого зростає конкурентоздатність продукції та стає реальним досягнення довгострокового економічного зростання підприємств.

На наше переконання система управління витратами включає:

- пошук та виявлення чинників, що впливають на економію усіх видів ресурсів;
- нормування витрат ресурсів;
- планування витрат за їхніми видами;
- облік та аналіз витрат;
- економічне симулювання економії ресурсів та зниження витрат.

Слід зазначити, що за кожен елемент цієї системи відповідають певні виконавці, структурні підрозділи підприємства. Вони розробляють комплекс заходів, спрямованих на зниження сукупних витрат на виробництво і реалізацію продукції.

Зниження собівартості продукції у всіх галузях забезпечується, насамперед, за рахунок зростання продуктивності праці, яка має двоякий вплив на собівартість. По-